

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén” nyomdája.

A protestáns irodalmi társaság.

1889-ben alakult meg ez a társaság; nagy lelkesedés előzte meg létrejöttét, s nagy harcok, súlyos küzdelmek közt született meg. Emlékezhettünk még mindnyájan arra az elkeseredett ellentétre, mely majdnem az eszme halála lett s amely az unitarizmusnak a társulat kebeléből való kiszorításával végződött.

Immár 6-ik éves multra tekinthet vissza az egyesület; sok reményt keltett föl alkotása, sok hasznos munkát végzett ez idő alatt. Kifejezője lett, ha csonkán is, a protestantizmus elvi egységének, közelebb hozta az ágostai és reformált evangéliumiakat, gazdagította Szemléjével és Monográfiáival a magyar tudományos irodalmat, népies irataival pedig a vallás-erkölcsi irány hathatós ápolását tűzte céljául. Az az 5—6 év, amennyit a társulat leélt, ha csak működése belső értékét s becsét vesszük, elég gazdagon meghozta gyümölcsét.

És most, midőn a társulat e hó 5-én megtartotta Budapesten, az ev. ref. konvent alkalmából, évi közgyűlését, s felolvasta az eddigi buzgó titkár, Kenessey Béla jelentését, a hallott adatokból s a tapasztalatból szomorúan kell konstatálnunk, hogy a társulat még sem volt képes célját elérni s a hozzáfűzött reményeket eddig be nem váltotta.

Mert: a protestáns közönség körébe be nem hatolt, anyagilag nem fejlődik, sőt ha a stagnáció hanyatlás, inkább visszafelé halad, vezetésében pedig válsággal kell megküzdenie.

Az utolsón kezdem, mert az intézményekben az emberek a legfontosabbak; a vezérek, kik a feladatok terhére hordozzák, akik irányító munkát végeznek. Szász Károly, az elnök, lemondott; igaz, sokféle elfoglaltsága elég ok erre, de kik harmadéve hallottuk elnöki jelentését, tudjuk, hogy régi betegségünk, eredendő bűnünk: a protestáns közöny, a nembánomság üldözi őt el az elnöki székből, mely az első felbuzdulás szalmalángjának kialvó fényénél rögtön rávigyorog enyészését jelző, kisérteties arcával az alkotni, teremteni vágyóra.

Elmegy Szász Károly püspök, e nagyműveltségű, széles látókörű, buzgó férfiú, ki a központban él és széles összeköttetésekkel bír; aki helyébe jön, csak olyan lehet, külön nem. Igaz, egy évig még megtartotta állását, de az elnökválság már a levegőben van.

Elmegy Kenessey Béla, a titkár s a vállalat kiadványainak, különösen Szemléjének kitűnő szerkesztője, ez a lélek sajátságos búbjával, a főlemészti munka

lángoló szeretetével megáldott férfiú, aki szíve vérével sem volt képes megdönteni azt a Molochot, mely anyyunk vérért kívánja s melynek neve ismét a közöny és újra a közöny.

Szöts Farkas jön helyébe. Egy munkában edzett, többet mondok, viharezett ember. Belső buzgósággal, munkaképességgel s munkabírással eltelve. Tehetősége, tudása, munkaereje a társaságé s a társaság nagy, szent céljaié leendő. De többet, mint Kenessey, ő sem tehet, a tanár, a „Protest, egyházi és Iskolai Lap” szerkesztője, a fővárosi belmisszió törzskari tisztje s a közérdek által száz más alakban elfoglalt férfiú.

A személyi válságon kívül ott van a másik: az anyagi válság. A Protestáns Irodalmi Társaság 6 évi fenállása után 54—55 ezer forintnyi vagyonnal rendelkezik. Tehát — sit venia verbo — szégyenletesen csekély összeggel. Az egyesült magyar protestantizmus lelkesedése egy fél évtizednél tovább terjedő idő alatt nem volt képes még 100,000 forintot sem összehozni. Igaz, az egyesület fenállása óta a vagyon 15 ezer forinttal növekedett, de csak eleinte, ma már alig tehető valamire a növekvés s e vagyon jelentékeny része is kinlevőség. Van a társulatnak 1233 tagja, fenállása óta a gyarapodás 309. Mit mondjunk ehhez, ha tudjuk, hogy az „Evangelischer Bund” több, mint százezer tagot számlál? Mit lehet 50 ezer forint vagyonnal kezdeni? Vajmi keveset. Ez kezdetnek elég volna, de megállapodásnak száználmasan csekély.

És még végzetesebb szimptoma, hogy 1894-ben 10773 forint költségvetéssel előirányzott bevételből 4356 frt, tehát majdnem a fele elmaradt, mert a tagok nem fizetik járulékaikat. Hiszen így minden előirányzat, minden komoly számítás, minden hathatósabb alkotás dugába dől!

S éppen ez mutatja, hogy a társulat a protestáns közönség kebelében nem tudott gyökeret verni. Kevesen sorakoztak a kibontott zászló alá s azok jelentékeny része sem akarja a terheket viselni; valósággal dezertálnak a felvállalt kötelezettségek elől.

De ebben, ha igazat kell mondanunk, részes a társulat is. Az eszme népszerűsítése körüli kötelezettségeit elhanyagolta, talán abban bízva, hogy az eszme maga fog hódítani. A taggyűjtő bizottságok nem működnek. A harmadéve hozott határozatok papíron maradtak. A társaság vidéken tartandó közgyűlései, felolvasásai — az érdeklődés-keltés megannyi hathatós eszközei — elmaradtak. Igaz,

hogy ezek a fővárosiakra kényelmetlenséggel, némi áldozatokkal járnának, de minden tekintetben kamatos-kamattal gyümölcsöznenek.

Eltekintve a társaság ügyeinek felendülésétől, közelebb hoznának bennünket. Ma a magyar protestantizmus külső látszat szerint egységesebb, mint valaha. Eltekintve az erdélyi szászoktól, az ev. ref. egyház a konventben és zsinatban, az ág. ev. egyház az egyetemes gyűlésben és zsinatban egységes központi organumokkal rendelkezik. A reformáltaknál van, az ágostaiaknál lesz domesztika, van közös Baldácsy-alap. De ezekben aztán az egység kimerül. A protestáns uniót némelyek apriori visszautasítják; a protestáns irodalmi társaság mellett van külön Luther-társaság ugyanazon céllal, s alig hogy nem lett külön Kálvin-társaság. Van 14—15 egyházi lapunk, melyek, eltekintve a dícsérendő kivételektől, teljesen szeparatistikusan működnek, mint „dissolutae scopae.” Ez a tulengés okozza aztán, hogy virágozni még a legjava sem tud.

A protestáns irodalmi társaság vándorgyűlései talán erre a széthúzó szellemre is üdvösen hathatnának s közelebb hozhatnák azokat szívben, kiknek léleken közel kellene állaniok.

Az egyesület népies kiadványaitól valósággal csodákat vártak némelyek. Nem kicsinyeljük azt, amit elérhettünk, de illuziókban e tekintetben sem ringathatjuk magunkat. A cél még itt is csak ki van tűzve, elérése a távol jövő zenéjének látszik.

Nézzünk szét: az ultramontán irányzatos tudomány mily hódításokat tesz; az ultramontán sajtó mily méreteket öltött; a feudál-klerikalizmus meg akarja hódítani az egész katolikus magyar köznépet és arisztokráciát. S mi semmit sem tettünk csak egyetlen erős, szabadelvűen protestáns központi organum megteremtésére, vérzeni és veszni hagyjuk azokat, kik ilyenre vállalkozni vakmerők voltak, azt a protestáns irodalmi társaságot, mely oly szép, nagy, értékes munkát teljesített azok számára, kik megértik, — közönyünk tengődésre kárhoztatja. Hát nem ért a magyar protestantizmus az idők jeleiből? Hát nem indolens nép vagyunk mi? **a. a.**

EGYHÁZI ÉLET.

Ev. ref. konvent.

(Saját tudósításunk. Vége.)

Konventi tudósításunk kiegészítésül még a következőket közöljük. Titkos szavazattal a konventi bíróság eképen alakított meg: 1.

Rendes bíróság tagjai: Beöthy Zsigmond, gr. Tisza Lajos, Karap Ferencz, Fejes István, Tóth Sámuel, gr. Dégenfeld József, Szász Domokos. **Póttagok:** Papp Gábor, Szász Károly, Bernáth Elemér, Szabó János, Kolozsváry Sándor. **2. Rendkívüli bíróság:** Papp Gábor, Vályi Lajos, Beöthy Zsigmond, Darányi Ignác, Szász Károly, Pulszky Áron, gr. Tisza Lajos, Szilágyi Dezső, Karap Ferencz, Fejes István, br. Vay Béla, Bernáth Elemér, Kiss Áron, Szabó János, Tóth Sámuel, Vályi János, gr. Degenfeld József, György Endre, Szász Domokos, br. Bánffy Dezső, Bartha Lajos, Kolozsváry Sándor, Simó Lajos.

Már előbbj közlésünkben említve volt, hogy a lelkészi jövedelmek, a miniszteriumnak is kívánságához képest összeírattván, a bizottság az összeírások eredményéről kimerítő jelentést tett, s elmondta javaslatait is. A lelkészi javadalmak 800 frtig való általános felpótlására 408 ezer forint az, amit az államtól kérni fogunk s még ezen felül 20 ezer forint a nem rendszeresített segédlelkészi állományok ellátására. Az egyházi vagyonról szóló táblázatos kimutatások annyira hiányosan állították ki, hogy azok nagyrésze kijavítás végett vissza fog küldetni az illető hivatalokhoz.

Terjedelmes előterjesztés tétetett aztán a missziói egyházak egy évi működéséről, amely a jelentés szerint általában emelkedőben van, E tárggyal összekötésben hosszú vitára adott alkalmat, az eddig a dunántúli egyházkerület gondozása alatt álló *Horváth Szlavon* missziói egyházaknak a dunamelléki kerületben való áthelyezési kérdése. Az ügy megnyugtatólag aképen intéztetett el szavazás útján, hogy az említett missziói egyházak továbbra is addigi fenntartásuk alatt maradtak. Az egész misszióra egyébiránt a múlt évre 22.030 frt segély utalványoztatott. . . Oly összeg, amely nézetünk szerint alig ha kifizeti magát épen ma, amint a lelkészi gyámintézetnél krajcároskodni vagyunk kénytelenek, roppant nagy szegénységünk miatt.

Iskola ügyek kerültek elő ezután bősámmal, amelyekben a konvent elfogadta az iskolai bizottságnak előadóját által előterjesztett határozati javaslatait. Ezek közül mindenesetre tanügyi szempontból leginkább közérdekű az, hogy a régóta vajdó *egyetemes tanügyi bizottság* ügye egy lépéssel közeledik új életéhez. A konvent nevezetesen elfogadta az iskolai bizottság előadójának azon indítványát, hogy ezen bizottság 20 tagból alakítsák meg, oly módon, hogy 10 a konvent rendes tagjai, 10 pedig arányos számban az egyházkerületek tanügyi kiválóbb férfiai közül választassék. Az ilyen alapon való választás az *őszi Kolozsváron* megtartandó rendkívüli konventi gyűlésen fog megtörténni. A megalakult egyetemes tanügyi bizottság, maga készít el a konvent által jóváhagyandó alapszabályait, illetőleg munkaprogramját. Ily módon ezen bizottság szorosabb összekötésben állván a konventtel, illetőleg annak egyik *nagyjelentőségű* bizottsága, ezért reméljük, hogy az egész tanügynek sikeresebb szolgáltatásokat tehet és több elevénységgel mozoghat hivatásában, mint régi formájában, midőn beszélnie ugyan volt joga, de mert tagjait is az egyházkerületek választották meg, a konventen kívül állott és így meg sem hallgattatott.

Egyik mindenesetre nagyjelentőségű intézkedése a konventnek az, hogy az új házassági törvényekkel szemben való egyöntetű eljárás céljából, egy bizottságot küldött ki, a melynek hivatása lesz, hogy minden irányban, liturgikai és egyházi szempontból javaslatot készítsen az újhelyzetben való gyakorlati eljárást illetően. A bizottság tagjai, a püspöki karon kívül: Karap Ferenc, Darányi Ignác, Kolozsváry Sándor, Szabó János, Mitrovics Gyula.

Bírósági ügyek a konventen ez alkalommal nem voltak. Mert amelyek ide felterjesztettek, mint például az ungvári egyház stóla-ügye, azok tárgyalásába a konvent nem bocsátkozott.

A konvent ez évi üléseit, április 5-én d. u. 1/2 1 órakor, Kun Bertalan püspök buzgó imával rekesztette be.

A debreczeni ev. ref. egyházmege e hó 4-én d. e. tartotta meg tavaszi közgyűlését a debreczeni egyház gyűléstermében, a tagok élénk érdeklődése mellett. Az elnöki székét Dávidházy János esperes és Nádányi Miklós e.-m. gondnok foglalta el. Dávidházy J. esperes elnöki megnyitó beszédében meleg hangon em-

lékezett meg Könyves Tóth Mihálynak érdemeiről. Indítványozza, hogy a közgyűlés külön lapon örökítse meg jegyzőkönyvében a boldogult lelkész emlékét. Ezt a közgyűlés elfogadta. Bejelentetett, hogy a megüresedett egyházmegyei tanácsbíróságra 36 szavazattal Szele György tepei lelkészt e. m. főjegyzőt választották meg, ki az esküt azonnal le is tette. Egyik legfontosabb tárgya volt a közgyűlésnek Osváth Ferencz ügyvéd presbiternek, felebbezése a debr. presbiteriumnak a prot. árvtartó alap átvételére vonatkozó határozata ellen. A presbiterium köztudomás szerint elismeréssel és köszönettel fogadta el a város által átadott prot. árvtartó alap közel 300,000 frtnyi vagyonát s az átvétellel megbízott küldöttség eljárását nemcsak helyeselte, hanem azért köszönetét is kifejezte. Osváth Ferencz ezt a határozatot támadta meg felebbezéssel, támaszkodván arra a hírlapi közleményre, mely szerint az alapítvány egy része a tanács által visszataratott volna. Fráter Barna a debreczeni presbiterium határozatának jóváhagyását javasolta, Osváth Ferencz fellebbezésének elutasítása mellett. A gyűlés Kovács József debreczeni ügyvéd-presbiter, az alapot átvevő küldöttség egyik tagjának közvetítő indítványát fogadta el, nevezetesen azt, hogy a felebbezés adassék vissza a debreczeni egyháznak olyan utasítással, hogy azt minden szükséges adatokkal, annak kitüntetésével szerelje fel, mennyi vagyon vétetett át. Mennyi tartott vissza a város által, — általában mutassa ki, mennyi alapjuk van a fellebbezésben állított dolgoknak. Addig az egyházmegye nem bocsátkozik a fellebbezés érdemleges tárgyalásába. Több kisebb fontosságú ügyet intéztek el még. — Délután bírósági ügyeket tárgyaltak zárt ülésen.

Az a.-zempléni ev. ref. egyházmege tavaszi közgyűlése e hó 17-én leend.

A Protestáns Irodalmi Társaságról szóló vezércikkünk megvilágítására s igazolására felemlítjük a következőket: értesülésünk szerint a társaság választmányi gyűlésén roppant csekély számban jelentek meg a helybeli s vidéki tagok egyaránt, 14—15 egyén; a közgyűlésen összesen 28-an vettek részt, ezek közül 23-an voltak az ev. ref. konvent tagjai; különösen feltűnő az a közöny, melyet a társaság fővárosi választmányi tagjai tanusítottak a gyűlések iránt. Mert, hogy a vidéki szegény papok és professorok 6 év után kezdenek visszavonulni a rendkívül költséges fővárosi gyűlésektől: azon nem lehet csodálkozni.

Katolizáló reformátusok cím alatt megdöbbenve olvastuk a „Debreczeni Ellenőr-ből”, hogy Kis-Marja békésmegyei községben 160 református ki akar lépni egyházából és katolikussá lenni, annyira el vannak keseredve papjuk, Bódogh János ellen, kit annak idején egyhangulag, lelkesedve választottak meg, de kit gunyos modora, erőszakossága, férlhetlensége miatt meggyűlöltek. Indokolják lépésüket azzal, hogy papjuk ellen kérelmük dacára sem indítottak fegyelmi vizsgálatot. Szomorú történet. Ha mind az a vád igaz volna is, amit a kis-marjaiak önválasztotta papjukra sóznak akkor is magukra mondanak ítéletet, midőn nem *meggyőződésből*, hanem *gyűlöletből* vallásukat akarják odahagyni s aztán nem is áll, hogy Bódogh ellen a fegyelmi vizsgálat meg ne indult volna. Különben úgy látszik, hogy az a hosszú kéz, mely a prozelitákat csinálja, erősen belejátszik a dologba s alattomban mesterségesen szítja az elkeseredést — ad majorem dei gloriam. A mozgalom eddig még a Schlauch biboros udvarában végződött.

Az egyetemes leltári bizottság, mely a reform. egyházak vagyoni helyzetének feltüntetésére küldetett ki a konvent által, Beöthy Zsigmond elnöklete alatt Bartha Lajos, György Endre, Fejes István, Széll Kálmán bizottsági tagok és Kenessey Béla jelenlétében március 31-én tartotta meg ülését. A bizottság az előadó jelentése alapján meggyőződött arról, hogy az ismeretes „Jelentő iverk”-ből a lelkészi fizetésekre nézve és pedig mind a rendes lelkészek, mind a rendszeresített segédlelkészek fizetésére nézve eléggé tájékoztató és megközelítő kimutatást lehetett összeállítani. A kimutatás szerint a lelkészi állások jövedelmének 600 frtra, illetve 1200 koronára való kiegészítéséhez szükség van 318,370 koronára és 74 fillérre, 1600-ra való kipótláshoz pedig 815,266 kr. 42 fillérre. A bizottság azt javasolja, hogy a konvent ezt

az utóbbi összeget kérje az államtól a rendes lelkészi állások és még 40,000 koronát a nem rendszeresített segédlelkészi állások számára. Azután javasolja a bizottság, hogy a leltár névelly hiányai kipótoltsanak. A kimutatásból itt közlünk még néhány általános érdekű tételt. A ref. egyházban van összesen 1983 rendes lelkészi és 153 leány- és missziói egyházi lelkészi állás, melyekben a lelkészek összes fizetése 3.183,301 kr. 84 fill., miből Dunamellékre esik 586,439 kr. 89 fill., Dunántulra 467,845 kr. 75 fillér, Tiszáninnenre 478,353 kr. 96 fillér, Tiszántulra 971,666 korona 63 fillér, Erdélyre 679,055 kr. 61 fillér. Az 1983 anyae gyházi rendes lelkészi állás közül 800 frton felül van a fizetés 842, 800 frton alól 1141; 600 frton alóli fizetés van 765 rendes lelkészszel bíró anya- és 153 leány- és missziói egyházban, melyek következőleg oszlanak meg: 800 frton alóli állás van D. M. 16, D. T. 144, T. I. 250, T. T. 288, E. 398; 600 forinton alóli állás van D. M. 17, D. T. 62, T. I. 179, T. T. 197 és E. 309. Bizony nagyon szomorú statisztika ez!

TANÜGY.

Miniszteri biztosok az idei érettségi vizsgákon. Mint a hivatalos lap jelenti a vallás- és közokt. m. kir. miniszter az autonóm felekezeti középiskolák f. évi rendes érettségi vizsgálatához a következő kormányképviselőket küldötte ki:

A dunamelléki ev. ref. egyházkerületben: a budapesti ev. ref. főgimnáziumhoz dr. Hegedüs István budapesti ny. r. tanárt, a halas főgimnáziumhoz dr. Beöthy Zsolt budapesti egyet. ny. r. tanárt, a kecskeméti főgimnáziumhoz dr. Hegedüs István budapesti egyetemi ny. r. tanárt, a nagykörsi főgimnáziumhoz György Endrét a m. t. akadémia tagját:

a dunántúli ev. ref. egyházkerületben: a pápai főgimnáziumhoz Csiky Lajos debreceni főiskolai tanárt, a csurgói főgimnáziumhoz dr. Tóth Lajos központi szolgálattételre berendelt ny. r. tanárt;

a tiszáninnen ev. ref. egyházkerületben: a miskolci és sárospataki főgimnáziumokhoz Kenessey Béla budapesti ev. ref. főiskolai tanárt, a rimaszombati egyesült protestáns főgimnáziumokhoz pedig dr. Ballagi Aladár budapesti egyetemi ny. r. tanárt;

a tiszántúli ev. ref. egyházkerületben: a főgimnáziumokhoz dr. Ballagi Géza sárospataki főiskolai tanárt, a mármerosszigeti főgimnáziumhoz Szinnyei Gerzon sárospataki főiskolai tanárt, a hódmezővásárhelyihez dr. Ilosvay Lajos műegyetemi ny. r. tanárt, a szatmári főgimnáziumhoz dr. Schilling Lajos műegyetemi ny. r. tanárt, a kisujszállási főgimnáziumokhoz dr. Csiky Kálmán műegyetemi ny. r. tanárt, a mezőtúrihoz Kovács Albert országos képviselőt;

az erdélyrészi ev. ref. egyházkerületben: a zilahi és kolozsvári főgimnáziumokhoz Szóts Farkas budapesti ev. ref. főiskolai tanárt, a marosvásárhelyi főgimnáziumhoz dr. Öreg János debreczeni főiskolai tanárt, a szászvárosi és székelyudvarhelyi főgimnáziumokhoz Géresi Kálmán debreczeni ev. ref. főiskolai tanárt, a nagyenyedi főgimnáziumhoz dr. Láncoz Gyula budapesti egyetemi ny. r. tanárt, a szepsi-szentgyörgyi főgimnáziumhoz dr. Ballagi Aladár budapesti egyetemi ny. r. tanárt;

A dunáninnen ág. ev. egyházkerületben: a pozsonyi főgimnáziumhoz dr. Horváth Ödön eperjesi ág. ev. jogakadémiai dékánt s a selmeczbányaihoz dr. Asbóth Oszkár budapesti egyetemi ny. r. tanárt;

A dunántúli ág. ev. egyházkerületben: a soproni ág. ev. főgimnáziumhoz dr. Frölich Izidor budapesti egyetemi ny. r. tanárt;

A bányai ág. ev. egyházkerületben: a budapesti főgimnáziumhoz dr. Asbóth Oszkár budapesti egyetemi ny. r. tanárt és a szarvasi főgimnáziumhoz Hörk József eperjesi ág. ev. főiskolai tanárt;

A tiszai ág. ev. egyházkerületben az iglói főgimnáziumhoz dr. Gömöri Oszkár vallás-és közoktatásügyi miniszteriumi miniszteri tanácsost, a kézmárki és eperjesi főgimnáziumokhoz Mauritz Rezső budapesti áll. főreáliskolai igazgatót, a rozsnói főgimnáziumhoz dr. Heinrich Gusztáv budapesti egyetemi ny. r. tanárt, a nyiregyházi főgimnáziumhoz Klein Gyula műegyetemi ny. r. tanárt;

Az erdélyrészi ág. ev. egyházkerületben; a nagyszzebeni főgimnáziumhoz és főreáliskolához dr. Heinrich Gusztáv budapesti egyetemi ny. r. tanárt, a segesvári főgimnáziumhoz Schneller István kolozsvári egyetemi ny. r. tanárt, a medgyesi, brassói és beszercei főgimnáziumokhoz Elischer József nagyszzebeni tankerületi főigazgatót;

Az unitáriusok egyházkerületében: a kolozsvári főgimnáziumhoz Kuncz Elek kolozsvári tankerületi főigazgatót;

A gör. kel. román metropolita-érsek egyházi főhatósága alatt álló brassói főgimnáziumhoz Téglás Gábor dévai áll. főreáliskolai igazgatót;

A gör. kel. szerb patriárka egyházi főhatósága alatt álló újvidéki főgimnáziumhoz Dunai, beszercebányai tankerületi főigazgatót.

Legyen okos a miniszter, ha tud.

A kormányt s az egyes szakminisztereket rendszeren azért szokták szidni, hogy nem veszik tekintetbe a sajtó véleményét. Most ellenkezőt kap megrovást a közoktatási miniszter — a sajtótól. A „Magyarország” f. hó 7-iki számában S—s úgy látszik, nem jó néven veszi a minisztereknek, hogy a tanügyi lapok s folyóiratok szerkesztőit felkérte, hogy közöljék vele reformterveiket s jelenjenek meg akkor, ha majd őket tanácskozára felkéri; azt látszik sejtetni, hogy ezt népszerűség-hajászatnak tekinti; egyben nekimegy a tanügyi lapoknak is és azt mondja, hogy azok szerkesztői kevés kivétellel nem érdemlik meg helyüket; a tanfelügyelőkrol is leszedi a keresztvizet, a népoktatáson is kevés emberséget hagy mert mivelhogy különb tanítókat 300 frtos minimumért nem is kaphat. Szerinte, ha a tanfelügyelői kinevezések csak érdemesekre esnek, egy évtized múlva tán lehet kapni oly egyéneket, kikhez tanácsért fordulhat a miniszter. Eltekintve attól, hogy egy évtizeden belül még igen sokat kell annak a szegény miniszternek reformálnia: azt szeretnők tudni, hogy vajjon csakugyan olyan alantas színvonalú-e a magyar pedagógiai szakirodalom, olyan semmik a szakfolyóiratok munkásai s olyan megrovásra érdemes bünt követt el Wlassics, amiért a szakajtó véleményét is tudni akarja? Bizony, nehéz kenyér miniszternek lenni, de még publikumnak is, mely annyi összevissza dolgot kénytelen megemészteni.

Tanügyi bajok cím alatt, a magyar népoktatási mizériák egész sorozatának elszámolása járta be a lapokat. A sok mindenféle között ott van az is, hogy némelyik prot. népoktatásban a tanító fogad maga mellé kántort, illetőleg segédtanítót, kinek semmi képzettsége nincs ez állásra; más helyen meg a lelkész a tanító is és ily módon saját magának ellenőrzője; ismét más helyen pedig — igazán nem tudjuk hol? — bizottságok vagy mik, hivatalos képesítő okmányokat adnak ki fűnek fának, ki tanító akar lenni, sokszor oly egyénnek is, ki a népoktatás kívül másutt nem is járt oly helyen, hol a tudományt szolgáltatták volna ki. — Hát a legelső eset gyakran megtörténik, igaz, de még sem oly gyakran és még sem oly teljes ellenőrzés nélkül, mint azt feltűntetni akarnák s mint a melyből komolyabb és általánosabb tanügyi baj keletkezhetnék. Igaz, hogy visszaélés képesítés nélküli embereket alkalmazni, de hát az állam, mikor megszorul, nem hasonlót cselekszik-e? Vajon nem visznek-e ki 4. éves tanárjelölteket ugynevezett óraadókul? Alaptalan és indokolatlan volt az a nagy harc, melyet a minisztérium részéről a lelkész-tanítóságok ellen megkezdettek. Egyházi lapjaink és a konvent ezt eléggé kimutatták. Hiszen csak jobb, ha lelkész tanító tanítja a népoktatás az abc-t, és az erkölcsiség alap törvényeit, mintha a gyermek a falu libáitól tanulja első ismereteit? Most csak az ellenőrzés furcsaságára reflektálunk. Önmagának ellenőrzője? Hát az állami tanítónak ki az ellenőrzője? A tanfelügyelő ép ugy jelentést tesz a lelkész-tanítóról is, mint az államiról. S a mellett még ott van az egyházi ellenőrzés is a traktusok kiküldöttei által. Igenis ismerünk egyház-közsegeket, ahol a lelkész, nem tud tanítót kapni és meghozza azt az áldozatot, hogy tanít, mindaddig, míg alkalmas egyént talál. Tanít a magyar népoktatás iránti köteleességtudásból, a lelkiismeret megnyugtató szavának jutalmáért. Ezeket a példákat sem szabad figyelmen kívül hagyni. A harmadik vádról igazán nem tudjuk, hova céloz?

A budapesti theologusoknak le kell rándulniok N.-Kőrösre, képesítő vizsgára, de csak azért, hogy méltó ellenőrzői lehessenek egyház közsegük tanítóinak. És ez sem amolyan diplomagyártás, mint aminőnek híret a görögkeleti egyháztól repitette szárnyra a „Nemzeti Iskola,” vagy mint aminő ellen a budapesti kereskedelmi iskolai tanárok tiltakoztak akkor, midőn egy csomó tisztársuknak a miniszter elengedte a vizsgákat. A magyar prot. egyházaknál ma az eféle manipulatio ismeretlen. A luth. szász egyház viszonyait ez irányban nem ismerjük s így róluk nem szólhatunk; de felőlük sem feltételezzük az efelét. A magyar prot. egyház részéről pedig határozottan visszautasítjuk e föltevést.

UJDONSÁGOK.

Kérelem lapunk t. megrendelőihez.

A kiadóhivatal a nagy számu hátralékosokat levelezőlapon szólította föl a fizetésre. Kérjük, sziveskedjenek e felszólításnak mielőbb eleget tenni, hogy a póstai megbízás költségét s kellemetlenségét elkerüljük. A lapot csak akkor tarthatjuk fön, ha a megrendelők pártfogása nem névleges. Azoknak a megrendelőknek, kik többszöri felszólításunk dacára szeptember óta (6 $\frac{1}{2}$ hó) semmit nem fizettek, a kiadóhivatal póstai megbízást küld, kérve s remélve azok beaváltását. Együttal bizalommal kérjük olvasóinkat, hogy az új negyedév elejéig (ápril elejéig), amennyiben előfizetésük lejár, sziveskedjenek az előfizetést, vagy kötelező jelentkezést jó előre megújítani s ebben a napilappá alakulás tervéig gátul ne szolgáljon. Kérjük egyttal lapunk terjesztését is. Feleslegesnek tartjuk a mai viszonyok közt bizonyítani, hogy ily lapra szükség van. Az ultramontanizmus, a politikai s társadalmi retrógrád irány naponkinti fejlődése, az álszabadelvűek s a klérikalís sajtó támadásai eléggé ékesen szólnak emellett. De ily, teljesen önjereje s az eszme hatalmára támaszkodó vállalat csak ugy állhat fen s ugy fejlődhetik, ha képes megtörni azok közönyét, kikért küzdeni hivatva van. Ellenkező esetben a léteért folytatott küzdelemben kellene elvérzenie. S őszintén meg kell vallanunk, hogy a közönség pártfogása sem kitűzött céljainkkal, sem áldozatainkkal nem áll arányban. Eddig a lelkesedés és köteleességtudás tartott meg helyünkön. A közönség lelkesedésétől, s ha szabad ezt mondanunk, köteleességtudásától függ, hogy ott továbbra is megmaradhassunk s a zászló, melyet eddig fennen lobogtattunk, ki ne essék kezünkéből. Az új negyedév közeledte a legjobb alkalom arra, hogy eddigi hűveink megmaradjanak zászlóink alatt és újak sorakozzanak alá.

Halálozások. Déhány Rafáel, volt kecskeméti állami főreáliskolai igazgató, e hó 4-én életének 67. évében elhunyt. — Ujhelyi Ödön, Ugocsavármegye főjegyzője, 61 éves korában jobblétre szenderült. — Sáfár Imre karcagi tanító 52, — Horvay József legyes-bényei tanító 58 éves korában elhunyt. — Hlavathy Jánosné szül. Tamaska Terézia s.-a.-ujhelyi ügyvédné élte 76-ik évében elhunyt.

A Mária Dorothea-Egyesület mult vasárnap tartotta az újvárosi háza dísztermében X. évi közgyűlést gróf Csáky Albinné elnökléte alatt. Az elnökő meleg szavakkal nyitotta meg a közgyűlést. Az éljenzéssel fogadott széles látókörű megnyitó után György Aladár titkári jelentése következett. Az egyesület sokoldalú munkálkodásából a budapesti tanítónői szakosztály működését illeti meg első sorban a megemlékezés. Az elmúlt évben is folytatta szellemi tevékenységét, a nemzeti nőnevelést illető szakkérdések tárgyalásával és megvitatásával. Foglalkozott továbbá női gyógyszerészeti tanfolyam tervezetével és elhatározta, hogy a Mária Dorothea-egyesület nevében feliratot fog intézni a közokt. miniszterhez a tanfolyam felállításának ügyében. Maga a miniszter megemlékezett a képviselőházban a tanítónői szakosztály működéséről, és a női gyógyszerész tanfolyam felállítását elvben helyeselte. Ugyancsak a budapesti tanítónői szakosztály kezdeményezésére és sürgetésére létesített háztartási szaktanfolyamot a „Szabad Lyceum.” Az erdélyrészi kör a mult évben a kolozsvári tanítónők otthonának fölépítésére határozta el magát. Építkezési költségeinek fedezésére az

anyaegyesület 1000 frtot adott. Az újvidéki, győri és fumei kör szintén a legnagyobb elismerést érdemlik. Az 1894. közgyűlés határozatából az egyesület 5000—5000 forint építkezési segélyezésért folyamodott az államhoz és a fővárosához, de a felelet még nem érkezett le. A mult évi bevétel 15,551 frt 86 kr. volt, ezzel szemben a kiadások 13,905 frt 75 kr-ra rugtak; a tiszta jövedelemből 6500 frtot értékpapirokba fektetett. A folyó évi költségvetésben bevételekre 13,869 frt 16 kr, kiadásokra 11,400 frt van előirányozva. Az egyesület vagyona 91,348 frt 69 kr. Ezután Komáromy Erzsébet rövid ünnepi beszédet mondott az egyesület fennállásának tizedik évfordulója alkalmából. Miután még elhatározta, hogy ezen-tul minden közgyűlés alkalmával évkönyvet fognak kiadni és a választmányi tagokat egyhangulag újból megválasztották, a közgyűlés véget ért.

Nyilt levél Jókai Mórhoz, a békebarátok társaságának elnökségétől, a magyar békeegyesület létesítése tárgyában. A békebarátok társaságának elnöksége a következő nyilt levél közzétételére kérte fel a „Pester Correspondenz”-et és Magyarország valamennyi hírlapját: Baden, 1895. március 29. Hírnevés Hazámfia! Tisztelt Mester! Rendkívül gyönyörködtetett, hogy Ön újabban is oly nyomatékosan hangsúlyozta szeretetét a népek békéje iránt, melyre mi törekszünk. Levelének befejező része miatt azonban sajnálom, hogy a levél közzététele előtt nem értesített: néhány sorral felvilágosítottam volna tévedése felől. Engedje meg, hogy a nemes ügy érdekében ezt most utólag pótoljam. Midőn felkértem Önt, hogy a létesítendő magyar békeegyesület előjáróságához csatlakozzék, ez az előjáróság még nem létezett, hanem csak keletkezésének kezdetén volt. Mondtam akkor, hogy számos tekintélyes magyar kilátásba helyezett belépését az egyesület előjáró tagjai sorába, köztük Önnek néhány személyes barátja is, — mint hozzátettem, — és hogy Önt az előjáró tagok közt birni akarjuk, birnunk kell, először nevének fénye, másodsor ismert békeszeretete miatt. Kijelentette Ön, hogy érdeklődik a tervezett alapítás iránt és mielőtt belépése tárgyában döntene, átolvassa ama nyomtatványokat, melyeket Önnek átnyújtottam. Arra a kérdésére, hogy hova írjon nekem? — azt feleltem, hogy én fogok írni Önnek és kérem elhatározását, mihelyest a magyar béketársaság létrejötte biztosítva lesz. Ezt tettem, midőn nemcsak több száz magyar ember nyilatkozatát birtam, hogy a tagok közé lépnek, hanem egy tucatnál több előkelő személy ígérete is kezemen volt, hogy elfogadják az előjáró tagságot. Akkor tehát még nem ismerhetie Ön a magyar egyesület előjáróságát, valamint arról sem volt szó, hogy Ön kezdje az előjáróságot; csak belépését kértem. A világ egyetlen békeegyesülete sem gondol arra még álmában sem, hogy Magyarország vagy Ausztria, vagy bármely egyes állam kezdeményezze a saját maga lefegyverzését! sőt a világ minden békeegyesülete azt hiszi, hogy sem Orosz-, sem Francia-, sem Magyarország, sem Ausztria, sem más állam nem tenné ezt. A békeegyesületek még szerényebbek reményeikben, mint Ön maga kívánja. Egyelőre ugyanis korántsem kívánják az általános lefegyverzést, mert tudják, hogy az ily kívánság korai lenne. A mit kívánnak, az egyelőre egy — sok jelentőséges államférfi nyilatkozata szerint könnyen elérhető — nemzetközi jogállapot, európai szerződéses állapot teremtése, az államok diplomáciai békeszövetségének egy neme, de nem 2 vagy 3, hanem az összes kultur államok közt. Célunk, minden művelt áliamban a közvéleményt oly értelemben befolyásolni, hogy egy ily jogállapot létesítésén munkálkodjék. (Si vis pacem, pax pacem; nem pedig bellum.) Csak ha már ez az állapot bevált, fognának lassanként a fegyverkezés korlátozásához, szerződészerűleg mindenütt egyszerre. Valjon lesz-e teljes lefegyverzés, és mikor? — ezzel a távol jövő kérdéssel egyelőre nem kell foglalkoznunk. Így tehát sorai utolsó negyedrésznének elesnek ugy a praemissái, mint a következtetései; csak az marad, a mit oly szépen helyesel, a mit Ön levelének három első negyedrésznében mond a békebarátoknak, a kik Önt, minden magyar békebarát közt a legelőkelőbbet, büszkén számítják az övéik közé. A békebarátok társasága elnökségének megbízásából: Katscher Lipót s. k

Megható történet. Most értesülünk, hogy a gálszécsi közs. óvóintézet tanítójául 16 pályázó közül újra *Marikowszky* Margitot, az óvóintézet nemrég leköszönt tanítónőjét választották meg, ki csak azért hagyta oda állását, mert a múlt hó végén kellett volna esküvőjének Fodor István sárospataki községi jegyzővel megtörténnie. A vőlegény kevéssel esküvője előtt súlyos betegségbe esett, s meghalt, — a menyasszony özvegygé lett, mielőtt asszonnyá lett volna. Bánatos szíve újra a rövid időre elhagyott kisdedekben keres enyhülést.

Eltűnt bíró. Déváról írják, hogy B. L. városi községi bíró a napokban eltűnt és azóta teljesen nyoma veszett. A kutatás, keresés mind hasztalan volt, a bíró nem került elő. A hatóságok körözést bocsátottak ki, de ennek sem lett meg a kívánt eredménye. A közönség körében mindinkább terjed az a föltevés, hogy B. L. a ki magányos, visszavonult életet élt, meghasonlott önmagával s elkeseredésében a Maros hullámai között kereste a kibékülést. Az eltűntet a közéletben derék, jóakaratu és tehetséges embernek ismerték.

Miniszter és kritikus. Wlassics miniszter nemrég levelet írt Palágyi Lajosnak, megköszönvén és megdicsérvén a költő legújabb kötetét, a Nemzeti dalok-at. A levél megjelent a lapokban s elolvasta Gyulai Pál is. A napokban aztán össze találkozik Gyulai Wlassicsal s meginterpellálja: — Ugyan, kérlek, kegyelmes uram, hogy lehet a kormánynak beleavatkozni a kritikába? — Hát, kedves barátom, mondta a miniszter, ha a kritika nem foglalkozik a magyar irodalommal, a kormánynak kell azzal foglalkozni!

Kócán Miklós, gesztelyi nagybirtokos, az a. zempléni ev. ref. egyházmegye tanácsbírája, a düledező télen levő csanadosi iskola helyreállítására 100 frtot adományozott. Ugyanez iskolának a közokt. miniszter 47 frt 50 krt érő taneszközt utalványozott.

Értesítés. Rózsa János méhészeti vándor tanító, folyó hó 22-én Deregyőn, 23-án Abarán, 24-én Bodzás-Ujlakon, 27-én Sárospatakon (all. tanítóképzőben), 28-án Tolcsván, 29-én Tállyán, 30-án Tarczalon (vincellér-kepzőben) az okszerű méhtenyésztésről szakelőadást fog tartani. — A kir. tanfelügyelőség ezúton is felkéri a tanítókat, ugyszintén az érdeklődő közönséget, hogy a jelzett előadásokon minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Végzetes tévedés. E cím alatt mi is meg irtuk, hogy Szathmáry Királyi Józsefné, miskolczi uriaszony tévedésből karbololdatot ivott és ennek következtében élet-halál között lebeg. Mint újabban írják ez a hír nem felel meg a valóságnak. Nem Szathmáry Királyi József boldvai földbirtokos felesége, hanem házigondozónője Voigt Karolin ivott öngyilkos szándékkal karbolsavat. Az öngyilkos asszony meg is halt.

Éhínség az Avasban. Az Avasban, Szatmár-vármegye hegyvidékén, éhínség tört ki. *Pásztory Árpád*, a bikszádi Szent-Bazil zárda főnöke, karácsonytól kezdve 80—90 inségest tart el főtt étellel, ezenkívül lisztet, pénzt és ruházatot is osztogat. Valóban nemes, humánus cselekedet, mely teljes elismerésre méltó.

ORSZÁGGYŰLÉS.

Képviselőház ülése. Április 5. Kisebbségi ügyek elintézése után következett a tengeri hajók építésének állami segélyben való részesítéséről szóló tv.-javaslat tárgyalása, amelyet Lukács Gyula, gr. Battyány Tivadar és Dániel Ernő rövid felszólalása után általánosságban és részleteiben elfogadtak. Hasonlóan elfogadták Belitska Béni előadó ajánlata után a mekkai zarándoklás egészségügyi ellenőrzéséről szóló javaslatot. A mezőgazdasági statisztikai adatok összeírásáról szóló javaslat 4-ik §-ához Mülek Lajos azt a módosítást nyújtotta be, hogy a költségek ne a községeket, hanem az államot terheljék. E módosítást többen pártolták, míg végre gróf Festetich Andor, földmívelésügyi miniszter megnyugtató szavai után az eredeti szöveg szavaztatott meg.

Ezután következett a Rába szabályozására vonatkozó javaslat, melyet Neményi Ambrus előadó ismertetett. Reiter János előbb párhuzamot von az egyházpoltika és a Rába-szabályozás körül, majd kijelenti, hogy azt nem fogadja el, mert a törvényjavaslat az érdekelt

hozjárulása nélkül felmerült összes több kiadást kizárólag az árter birtokosságra akarja kivetni.

Még Molnár József és gr. Károlyi Sándor mondták el véleményüket a javaslatról s mindketten visszautasították azt.

Vége báró Bánffy Dezső, miniszterelnök terjesztette elő a Ház munkarendjét, melyszerint április 6-ától—23-ig ülés ne tartassék, mit egyhangulag el is fogadtak.

Április 6. Az előző nap letárgyalt javaslatok harmadszori elfogadása után gróf Festetich Andor földmívelésügyi miniszter beszélt a Rába szabályozásáról. Számokkal illusztrálva főképen azt vitatta, hogy a kormány nem szándékozik a történet hibákat leplezni és tiltakozik az ellen, mintha a szabályozási költsön drága volna. Erre a javaslatot általánosságban megszávták.

Az I. és II. §-nál Reiter János módosítást óhajt s e végből határozati javaslatot is nyújtott be. Azonban Lukács László pénzügyminiszter válasza után az eredeti szöveg fogadtatott el.

A III. §-nál Horánszky Nándor nyújtott le oly irányú módosítást, hogy a szabályozásra vonatkozó költségek tekintélyes részét az állam viselje. E javaslatot pártolták aztán gróf Károlyi Sándor, Ugron Ákos, Reiter János, Nagy János a határozati javaslat ellen volt, míg Horváth Gyula kérte a minisztert, hogy a szabályozási munkálatokról részletes jelentést terjeszzen be. Lukács László és gróf Festetich Andor újból az eredeti szöveget ajánlották s ezt el is fogadta a Ház. Ezzel a javaslat tárgyalását befejezték s az elnök a képviselőknek boldog ünnepeket kívánva az ülést bezárta.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Szenzációs híresztelés. Több, az egyházpoltikai ellenzékhez tartozó újság azt a hírt bocsátotta világgá, hogy a Bánffy-kabinetben nagy változások vannak készülöben. Erdély igazságügyminiszter megy, Wlassics kulturminiszter pedig átmege az igazságügyi tárcára. Helyét Rudnyánszky József br., az egyházpolt. ellenzék egyik agilis tagja foglalná el, ki a legutóbbi főrendi szavazást megelőzőtt liberális főrendi konferencián részt vett s a Széchenyi-féle javaslatot hozzájárult. A félhivatalosok lecáfólják e híresztelést; a »H—k« fentartja. A félhivatalosokkal együtt az ily dolgokat mi is abszurdumnak tartjuk; de ha mégis bekövetkeznék s ez a függőben levő egyházpolt. reformok integritását érintő paktumot jelentene: előre is állíthatjuk, hogy néhány főrendi szavazatért a Bánffy-kormány a liberális protestáns közvélemény rokonszenvét kockáztatja, melyet ilyformán az ellenzékbe kergetne.

Az egyházpolt. javaslatok a félhivatalos közlemények szerint ápril végén kerülnek új tárgyalás alá a képviselőházban, s módosítás nélkül, vagy a vallásszabadságokról szóló Széchenyi-féle módosítással (a felekezetenkülség rendeleti szabályozása s az elhagyott felekezetek iránti anyagi kötelezettség hosszabb időn keresztüli teljesítése) fog a főrendiházhoz visszakerülni, ezuttal harmadszor. A kormány most már, mint a félhivatalosok szerint eddig

mindig, reméli a javaslatok biztos elfogadását a főrendek részéről.

Az állami anyakönyvek életbeléptetése. Az állami anyakönyvek életbeléptetésére vonatkozó szabályrendeletek és utasítások — mint a »Politikai Hetiszemle« írja — már készen állanak a belügyminiszteriumban. Az összes vármegyék, kivéve Bereg vármegyét, már betérjesztették véleményes jelentésüket az anyakönyvi kerületek beosztása és az anyakönyvvezetők kijelölése tekintetében.

Szabó János szamosújvári g. kath. püspököt a király valóságos belső titkos tanácsosává nevezte ki. Ez egyrészt hazafias főpap érdemeinek jutalma, másrészt sebtapas azért, mert az oláh izgatók handá-bandái miatt nem őt nevezték ki balázsfalvi érseknek.

A 25. §. A közös had-, a magyar és osztrák honvédelmi ministerek tanácsot hoztak e lamózus §. fölött s abban állapodtak meg, hogy azok az önkéntesek, kik egy évi szolgálat után a tisztvi vizsgálatot le nem teszik, ha egyébként szorgalmasak és jó magaviseletűek voltak, a 2-ik évre szabadságoltatnak. Ez sokban enyhíti a hirdedt §. szigorát.

Tapolcza. A tapolczai választás Kossuth Ferencz és Vöröss László államtitkár mérkőzése folytán nagy fontosságot nyert. Vöröss államtitkár e hó 6. tartotta program beszédét, melynek polit. részében magát egyházához, vallásához törhetlenül ragaszkodó buzgó róm. katolikusnak mondotta. Helyes, bár tudjuk, hogy e kijelentés itt politikai természetű, mert azt a híresztelést akarja megcáfolni, hogy Vöröss nem róm. kat.; ha azonban az ország államtitkára polit. harcban mellét verve hirdeti, hogy jó róm. katolikus s azt neki senki rossz néven nem veszi, kérjük, miért veszik rossz néven nekünk némely liberálisok, s némely protestáns vezérférfiak, ha nyíltan meggyőződésből valljuk, hogy lapunk a felvilágosodottság, haladás, hazafiság mellett még a protestantizmus jogos eszméért is küzd?

Egyébként Vöröss a közg. államosításának, a szőlőszet és mezőgazdaság, a keresk. és iparügy gyámolításának, a közlekedésügy, különösen a vicinális vasutak fejlesztésének szükségét hangoztatta.

Kossuth Ferencz 13 Justh-pártbeli képviselővel ismét leutazott s a választás napjáig (ápr. 10.) lentmarad. Igen lelkesen fogadták. A két jelölt közt a küzdelem igen heves.

Nyitrán az új választáshoz époly animozitással készülnek, minővel az elsőhöz. A néppárt főtámogatója Bende Imre a nyitrai püspök, ki, mig püspök nem lett, a szabadlevű párt leghívebb uszályhordozója volt. Talán ezt a bűnet akarja a pápai széknél helyrehozni. Papjai tudtával izgatnak, fanatizálnak s vesztegetnek. Berde püspök igazolja azt, amit Ugron 1873-ban mondott a kat. f. klerusról, hogy az a Laokon kigyója.

Barcian Jon »Controla« (Ellenőrzés) cím alatt Temesvárt új román lapot alapít a »Dreptateotól« megvált munkatársakból, melynek célja a magyar és román egymás megértés és kibékülés munkálása lennd. Örvendünk, hogy a Moldován Gergelyek szaporodnak. A román sajtóban eddig ez egy ember képviselte a higadgt, hazafias elemet, megvetvén a rája szórt áruló címet s a saját népének sorsosaitól rázúduló üldöztetést.

MAGYARORSZÁG.

TELJESEN FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **HOLLÓ LAJOS** dr., orsz. képviselő.

REGGEL az ország legtávolabb eső részeiben is már az olvasó kezeiben van.

A Magyarország politikai, közgazdasági és társadalmi tudósításával az összes lapokat megelőzi.

A Magyarországból a közönség már kora reggel olvashatja az országgyűlés tárgyalásait kimerítő alakban, az aznapi kül- és belföldi eseményeket, kimerítő tözsei tudósításokat stb. stb.

A Magyarország eddig is tanujelét adta, hogy férfias bátorsággal küzd az ország függetlenségéért és önállóságáért és szembe szál minden korrupcióval és közéletüket minden visszaéléstől megtisztítani törekszik.

A Magyarország független minden hatalomtól, minden magánérdektől, senkinek alárendelve nincs s így álláspontját nyíltan és egyenesen mondhatja ki mindenkiivel szemben.

A Magyarország ezen törekvéseiben a közönség részéről már eddig is nagy támogatásban részesül s így mint a nyilvánosság és a közérdek organuma folytonosan fejlődve és megerősödve áll jövőben is a közönség szolgálatára.

A „Magyarország“ előfizetési ára:

Szerkesztőség: VIII. ker., Fhg. Sándor-ntea 2. sz.	Égész évre	14 frt — kr.	Kiadóhivatal: IV. ker., Rostély-ntea 2. sz.
	Félévre	7 „ — „	
	Negyedévre	3 „ 50 „	
	Egy hónapra	1 „ 20 „	